

حَدِيثُ جَبْرائِيلَ فِي بَيَانِ إِلَسْلَامٍ وَإِيمَانٍ

Hadiisa jibriil kan barnoota islaamaafii iimaanaa uf keessaa qabu.

*Hadiisa kana asaab umartu Rabb irraa haa jaalatuu odeesse . Wanni je`e	عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ أَيْضًا قالَ: بَيْتًا تَحْنُّ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ (ص) ذَاتَ يَوْمٍ
*Guyyaa tokko odo nuti nabi Muhammad bira tattoenyuu nageenyi isarratti haa jiraatuu	إِذْ طَلَعَ عَلَيْنَا رَجُلٌ شَدِيدٌ بِيَاضِ الثِّيَابِ شَدِيدٌ سَوَادُ الشَّعْرِ
*Namni tokko kan hoccuun isaa akkaan adi`ii	لَا يَرَى عَلَيْهِ أَثْرُ السَّفَرِ
*Kan rifeensi isaa akkaan gurraachumu	وَلَا يَعْرِفُهُ مِنَ أَحَدٍ
*Kan asxaan nama imaltu`urra jiruu irraa hin mul`anne	حَتَّى جَلَسَ إِلَى النَّبِيِّ (ص)
*Kan nurraa nam tokkolleen isa hin beyne nutti as baye	فَأَسْنَدَ رُكْبَتَيْهِ إِلَى رُكْبَتَيْهِ
*Hanga dhufee Nabi Muham-mad bira taa`etti	وَوَضَعَ كَفَيْهِ عَلَى فَخْدَيْهِ
*Jilba isaa lamaan jilba nabi Muham-maditti irkisee	وَقَالَ
*Shanacha isaa lamaan gudeeda Nabi Muhammad lamaanirra ka-ayee	يَا مُحَمَّدُ أَخْبِرْنِي عَنِ الْإِسْلَامِ؟
*Namichi kun eega akkasitti taa`ee wanni je`e	فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص)
*Yaa Muhammad waan islaa-mni taye mee naa himi takkaa naa odeessi	
*Jennaanin nabi Muhammad akki je`een nageenyi isarratti haa jiraatuu	

أَنْ تَشْهُدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّ
مُحَمَّداً رَسُولُ اللَّهِ،

*Islaama jechuun shahaadaa la-maan qabatuu keeti sun` {Ashhadu an laa ilaaha illallaahu wa ashhadu annaMu-hammadan rasuulullaahi } je`u` ma`naan isaa " Rabbii tokkicha malee Rabbiin biraa akka hin jirree raga ninbaha Muhammad erg-amaa isaa tayuu ragaa nin bayaa, nin dhuga'oomsa"

وَتَقِيمَ الصَّلَاةَ
وَتُؤْتِي الزَّكَاةَ

*Salaata shanan salaatu`u keeti.

وَتَصُومَ رَمَضَانَ

*Ammas zakaa baafatu`u keeti zakaa hori`ii tayuu kan qaamaa tayuu

وَنَحْجُ الْبَيْتَ إِنْ اسْتَطَعْتَ إِلَيْهِ سَبِيلًا

*Ammas soomana ramadaanaa soomanu`keeti.

قَالَ : صَدَقَتْ

*Ammas yoo dandeesse Makka dhayxee hajjii godhuu keeti je`een, nabi Muhammad

قَالَ : فَعَجِبْنَا لَهُ بِسَأْلَهُ وَيَصَدِّقُهُ

*Jennaanin namichi sun dhugaa jette je`een

قَالَ : فَأَخْبَرْنِي عَنِ الْإِيمَانِ ؟

*Ammas Umar akki je`e si na-michi kun ifumaa gaafateeti ammas ifuma nabi Muhammad dhuga`oomsaa akka nama waan san beekutti jennee ajaa`iba goone je`e

قَالَ أَنْ ثُوْمَنَ بِاللَّهِ

*Ammas namichi sun nabi Muhammadiin wanni je`e mee iimaanarraa waa naa odeessi waan iimaanni taye naa himi

*Jennaani nabi Muhammad wanni je`een iimaana jechuun Rabbitti amanu`u goytaan waan guu-tu`uun wassafamu, kan waan ir`uu taye hundarraa qulqullaaye ni jiraa dhugo`oomsu

وَمَلَائِكَتِهِ
وَكِتَبِهِ

*Malaaykaa Rabbii dhuga`oomsuu

وَرَسُولِهِ

*Kitaabban Rabbitti amanu`dhuga`oomsu`}

وَالْيَوْمِ الْآخِرِ،

*Ergamoota Rabbii hundatti amanu`isaan hunda dhugo`oomsu , jaalatu, adda babaasuu dhabu.

*Guyyaan boodatti amanu.guyyaan qiyaama`aa ni dhufaa dhugo`oomsuu

وَتُؤْمِنَ بِالْقَدْرِ خَيْرٌ وَشَرٌّ

قال : صَدَقَتْ

قال : فَأَخْبَرْنِي عَنِ الْإِحْسَانِ؟

قال : أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَائِنَكَ تَرَاهُ

فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ

قال صَدَقَتْ. قال فَأَخْبَرْنِي عَنِ السَّاعَةِ؟

قال: مَا الْمَسْئُولُ عَنْهَا بِأَعْلَمَ مِنِ السَّائِلِ

قال : فَأَخْبَرْنِي عَنْ أَمَارَاتِهَا

قال : أَنْ تَلِدَ الْأَمَةَ رَبَّهَا

وَأَنْ تَرَى الْحُفَّةَ الْعُرَاءَ الْعَالَةَ رَعَاءَ الشَّاءِ

*Qadaratti amanu` kheyri`iifii sharriin
Rabbirraayi waan inni muree dabarsee,
dhugo`oomsuu je`een nabi Muhammad
na-geenyi isarratti haa jiraatuu

*Jennaanin dhugaa jette je`een namichi
sun

*Ammas namichi sun wanni nabi
Muhammadiin je`e : mee tolarraa naa
odeessi takkaa ihsaanarrraa naa
dubbadhu? je`een

*Jennaanin nabi Muhammad S.A.W.
akki je`een tolli takkaa {ihsaanni}Rabbii
kee akka waan ijaan gartutti ibaaduu
gabbaruu .

*Maalif yoo atilleen arguu baatte inni si
argaa je`een nabi Muhammad Nageenyi isarratti haa jiraatuu
*Jennaanin namichi sun ammas akki
je`een mee guyyaa qiyaama`arraa waa
naa odeessi ?

*Jennaanin Nabi Muhammad S.A.W.
namni gaafatamu ifitti akheekhee
nama gaafaturra sun jibriilii gaafa
qiyaaman dhaabbattu hin beekhu je`een

*Jennaanin hayya,mee asxaa ta-kcaa
alaamaa guyyaa qiyaama`arraa naa
odeessi je`een

*Jennaanin akki je`een asxaan
qiyaaman dhiyaatu`uu gabrittiin go-
oftitti isi`ii, ifitti dhalu. ma`anaan haati
goftittii dhalu`uu ilmaan haadhatti
hammaatanii akka gooftittiin gabrittii
isi`ii bulchitutti haadha isaanii bulchu`u,
arrabaafii, xiqqeessu`un kun alaamaa
qiyaaman dhiyaatu'uti

*Ammas alaaman qiyaaman
dhiyaatu'u warra homaan qabne , kan
qullaa khophee malee yaa`an, kanneen
re`ee tiiyfatani jiraatuu turan

*Kanneen quufanii, manneen fooqi`ii dhadheeraa jaaratanii, walittiin dhaaddatanargu`u keeti. { Hufaat}khophee	يَطَّاولُونَ فِي الْبَنَيَانِ.
malee {uraat} huccuu malee {alkg-aalah} hiyyeeyyii qabne {ri`aa`a-shaa`i} warra            re`ee tiyfatu jechu`	ثُمَّ اُنْطَلَقَ
*Duuba namichi sun eega ak-kasitti gaafatee ka`ee kute . kan nurraa nam tokko isan beekhin	فَلَبِثَ مَلِيَا،
*Asaab Umar R.A. akki je`e eega dubbiin tun argamtee ,hanga guyyaa sadiyiitan taa`e kan an namni sun nama inni taye hin beekhin	ثُمَّ قَالَ لِيْ : يَا عَمْ أَتَدْرِي مَنْ السَّائِلُ؟
*Duuba nabi Muhammad S.A.W. eega guyyaa sadiyiitii , wanni naan je`e : nama waa na gaggaafate san beytaa yaa umar ?	فَلَقْتُ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أَعْلَمُ ،
*Jennaan Rabbiifii rasuula isaatitu beeka malee, an hin beeku je`een	قَالَ : هَذَا جِبْرِيلُ
*Jennaan: namni sun jibriili	أَتَأْكُمْ يَعْلَمُكُمْ دِيْنَكُمْ
*Diin keessan isin barsiisuuf dhufee waan na gaafatu san na gaafatee je`een	رَوَاهُ مُسْلِمٌ
*Hadiisa kana muslimiitu odeesse .	

Eega ma`naa hadiisa kanaa karaa gabaaba'an barree, ammas itti deebinee dubbii garii addaan sassayn`ee keessa barra.

Iimaanafii Islaama

Iimaana jechuun afaan Arabatti : waa dhugo`oomsuu waanuma tayee haa tayuu

Ammoo iimaanaa jechuun akka shari`atti waa jaha dhu-go`oomsu`u takkaa amanu`u jahan sun: Rabbi , Malaaykaa isaa , kitaabban isaa , ergamtoota isaa, guyyaa qiyaama`aa ,firdii isaa dhugo`oomsu`u .

Iimaanni dalagaa qalbiitii, waan namaa mul`atuu miti .

Ammoo islaamni: dalagaa mul`isanii dalagan kan akka shahaadaa lamaan qabatu`uu salaatu`uu, zakaa baafatu`uu, soomanu`uu , hajjii godhu`uu. tanaaf jecha iimaana jechuun qalbi`iin dubbii Rabbii

dhagayanii dhugo`oomsu`u.ammoo islaamni humna qaamatiin, waan qalbiin dhugo`oomsite san dalaganii mul`isu`u .

Ihsaana

Nabi Muhammad akki je`e : ihsaana jechuun akka waan Rabbii kee ijaan gartutti , ibaadaa Rabbii godhu`hoggaa salaattu akka waan ijaan gartutti salaati atilleen isa arguu baattu inni si argaa yoo Rabbiin na argaa yaada`aa , sa-laatatti seente salaata keessatti qalbii teetiin olii gad ded-deemu`urraa ni fagaatta .